

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ
ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Στρατηγικό Σχέδιο
ΚΑΠ 2023-2027

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ
ΛΑΣΙΘΙΟΥ Α.Α.Ε.
ΟΤΑ

ΤΟΠΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΤΑΠΤΟΚ / LEADER
Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ
2023-2027

LEADER

Τοπική Ανάπτυξη με
Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων

ΟΜΑΔΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΛΑΣΙΘΙΟΥ Α.Α.Ε. ΟΤΑ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΣΣ ΚΑΠ)

**ΟΔΗΓΟΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ-ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΙΤΗΣΕΩΝ
ΣΤΗΡΙΞΗΣ**

ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ Π3-77-4.1 «ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ LEADER (ΤΑΠΤΟΚ - ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ
ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ)» ΤΟΥ ΣΣ ΚΑΠ.

Στήριξη για την υλοποίηση δράσεων υπό την τοπική στρατηγική ανάπτυξης για
παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Π3-77-4.1

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, 13/05/2026

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΠΡΑΞΕΩΝ
 - 1.1. ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
 - 1.2. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΑΙΤΗΣΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
 - 1.3. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
 - 1.4. ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΥΠΟΕΡΓΟΥ ΣΤΟ ΟΠΣΚΑΠ
 - 1.5. ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ
 - 1.6. ΟΡΟΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ - ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ ΔΑΠΑΝΩΝ
 - 1.6.1. ΟΡΟΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
 - 1.6.2. ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ ΔΑΠΑΝΩΝ
 - 1.7. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ) ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
 - 1.8 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΥΛΟΓΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΡΑΞΗΣ
2. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΡΑΞΕΩΝ
3. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ - ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ – ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥΣ
 - 3.1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ - ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ
 - 3.2. ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ
 - 3.3 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ
4. ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ
5. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΥΛΟΓΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΡΑΞΗΣ

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΠΡΑΞΕΩΝ

1.1. ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Οι δυνητικοί δικαιούχοι μπορούν, μετά τη δημοσιοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, να υποβάλλουν αιτήσεις στήριξης μέσω του κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος (ΟΠΣΚΑΠ).

Λεπτομέρειες σχετικά με την υποβολή των αιτήσεων στήριξης, καθώς και πληροφορίες αναφορικά με τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται σε αυτές, περιγράφονται στη διαδικασία 1.2.2 του ΣΔΕ.

1.2. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΑΙΤΗΣΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Η αίτηση στήριξης απαρτίζεται από:

- 1) Την ηλεκτρονική υποβολή στο ΟΠΣΚΑΠ.
- 2) Το Έντυπο Αίτησης Στήριξης-Υπεύθυνη Δήλωση.
- 3) Τα δικαιολογητικά που αναρτώνται στο ΟΠΣΚΑΠ.

Η αίτηση στήριξης περιλαμβάνει:

- 1) στοιχεία του αιτούντος.
- 2) στοιχεία και φωτογραφική απεικόνιση της υφιστάμενης κατάστασης του έργου, εκτός άυλων ενεργειών.
- 3) περιγραφή της προτεινόμενης πράξης.
- 4) αναλυτικό προϋπολογισμό της προτεινόμενης πράξης.
- 5) αριθμό δεικτών εκροών και αποτελέσματος ανά πράξη.
- 6) ειδικές πληροφορίες ανάλογα με την υπο-παρέμβαση στην οποία υποβάλλεται η αίτηση στήριξης.
- 7) δικαιολογητικά που να αποδεικνύουν το «εύλογο κόστος» των αιτούμενων προς ενίσχυση δαπανών [πλην των δαπανών που αναφέρονται στην παρ. 7 του άρθρου 14Γ της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770)].
- 8) τεκμηρίωση του είδους και του ύψους των δαπανών, ώστε να συνάδουν με τη φύση, τους στόχους και την λειτουργικότητα του επενδυτικού σχεδίου (πλην έργων που εκτελούνται με διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων).
- 9) τεκμηρίωση της δυνατότητας του δικαιούχου αναφορικά με τη λειτουργία-συντήρηση του έργου.
- 10) τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατά περίπτωση από το εθνικό θεσμικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις, τα οποία θα εξειδικεύονται στις επιμέρους προσκλήσεις των υπο-παρεμβάσεων.
- 11) συντέλεση των απαιτούμενων απαλλοτριώσεων, εφόσον απαιτούνται.
- 12) δήλωση δικαιούχου ότι θα διευκολύνει κάθε έλεγχο από την ΟΤΔ και από τους αρμόδιους ελεγκτικούς μηχανισμούς.

1.3. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Επιτρέπεται η κατάθεση **μόνο μίας αίτησης στήριξης ανά ΑΦΜ** ανά υπο-παρέμβαση, στο πλαίσιο της ίδιας πρόσκλησης ανά Τοπικό Πρόγραμμα (ΤΠ), με εξαίρεση τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) Α' και Β' βαθμού.

Δεν επιτρέπεται η υποβολή αιτήσεων στήριξης σε διαφορετικά Τοπικά Προγράμματα (ΤΠ), για την ίδια υπο-παρέμβαση, με το ίδιο ΑΦΜ, στο πλαίσιο του ίδιου κύκλου προσκλήσεων, με εξαίρεση τους ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού, τον ΟΦΥΠΕΚΑ και τις Εφορείες Αρχαιοτήτων, καθώς και φορέων που υλοποιούν πράξεις κοινωνικού χαρακτήρα.

Για τους φορείς που δεν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις της παραπάνω παραγράφου, επιτρέπεται η συμμετοχή φυσικού ή νομικού προσώπου σε περισσότερες από μια αιτήσεις στήριξης στο πλαίσιο της ίδιας υπο-παρέμβασης ανά ΤΠ αλλά διαφορετικής πρόσκλησης, εφόσον τα ποσοστά συμμετοχής του στα νομικά πρόσωπα που καταθέτουν τις αιτήσεις στήριξης, δεν υπερβαίνουν αθροιστικά ποσοστό 100% για όλη την προγραμματική περίοδο, καθώς και ο συνολικός προϋπολογισμός των πράξεων δεν υπερβαίνει τα όρια, του άρθρου 7 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 υπουργικής απόφασης.

Οι παραπάνω προϋποθέσεις, δεν ισχύουν για πράξεις που υλοποιούνται σε περιοχές που έχουν **πληγεί πρόσφατα από φυσικές καταστροφές** (περίοδος εμφάνισης γεγονότος μικρότερη των δύο ετών) ή για πράξεις κοινωνικού χαρακτήρα.

Στις περιπτώσεις αυτές ο συνολικός προϋπολογισμός ανά φυσικό ή νομικό πρόσωπο δύναται να φτάσει σωρευτικά το ποσό των 800.000 ευρώ για πράξεις δημοσίου χαρακτήρα, τηρώντας το ανώτατο όριο ανά πρόσκληση.

1.4. ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΥΠΟΕΡΓΟΥ ΣΤΟ ΟΠΣΚΑΠ

Κατά την υποβολή των αιτήσεων στήριξης οι δυνητικοί δικαιούχοι επιλέγουν την κατηγορία υποέργου στο ΟΠΚΑΠ σύμφωνα με τα παρακάτω:

- Δημιουργούνται τόσα υποέργα όσες και οι διαδικασίες ανάθεσης που θα ακολουθηθούν για την υλοποίηση της πράξης. Για παράδειγμα αν έχουμε διαδικασία ανάθεσης έργου και προμήθειας, θα δημιουργηθούν δύο κατηγορίες υποέργων.
- Σε περίπτωση υποέργου κατασκευαστικού, προμήθειας ή υπηρεσίας, το οποίο δεν έχει δημοπρατηθεί, επιλέγεται η κατηγορία υποέργου M7, M8 ή M6 αντίστοιχα.
- Σε περίπτωση υποέργου κατασκευαστικού, προμήθειας ή υπηρεσίας, το οποίο έχει ήδη δημοπρατηθεί ή ακολουθείται η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, επιλέγεται η κατηγορία υποέργου M9, M11 ή M10 αντίστοιχα.
- Σε περίπτωση υποέργου κατασκευαστικού, προμήθειας ή υπηρεσίας, το οποίο έχει ήδη δημοπρατηθεί και ταυτόχρονα έχει υπογραφεί και η σχετική σύμβαση με τον ανάδοχο, επιλέγεται η κατηγορία υποέργου M1, M3 ή M2 αντίστοιχα.
- Για τα έργα που δεν εκτελούνται με τις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων, επιλέγεται η κατηγορία υποέργου M12.
- Για έργα που αφορούν Αρχαιολογία, ΟΚΩ, Απαλλοτριώσεις, επιλέγεται η κατηγορία υποέργου M5.

Κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων στήριξης, ο αρμόδιος ΕΦ οφείλει να ελέγξει κατά πόσο ο δυνητικός δικαιούχος έχει επιλέξει τη σωστή κατηγορία υποέργου.

1.5. ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ

Ο δυνητικός δικαιούχος μπορεί να επιλέξει στο ΟΠΣΚΑΠ, όποιες από τις παρακάτω κατηγορίες δαπανών αντιστοιχούν στις δαπάνες που περιλαμβάνονται στην αίτηση στήριξης, ανά υπο-παρέμβαση, όπως αναλύονται στο Κεφάλαιο 1 της Πρόσκλησης.

- L41.01 Κτιριακές εγκαταστάσεις και έργα υποδομής και περιβάλλοντος χώρου
- L41.02 Μηχανολογικός Εξοπλισμός
- L41.03 Λοιπός Εξοπλισμός
 - ✓ εξοπλισμός γραφείου
 - ✓ οπτικοακουστικά μέσα

- L41.04 Εξοπλισμός ΑΠΕ
- L41.05 Δαπάνη αγοράς αυτοκινήτου
- L41.06 Δαπάνη υποβολής φακέλου και τεχνική στήριξη για την υλοποίηση του έργου
- L41.07 Δαπάνες Ενημέρωσης Προβολής
 - ✓ Δημιουργία Ιστοσελίδας
 - ✓ Δαπάνες προβολής
 - ✓ Δαπάνες ενημέρωσης-προβολής
 - ✓ Ανάπτυξη λογισμικού
 - ✓ Ημερίδες/εργαστήρια ενημέρωσης και εκπαίδευσης των ωφελούμενων
 - ✓ Ημερίδες/εργαστήρια προβολής φυσικού περιβάλλοντος
 - ✓ Δαπάνη ημερίδων περιβαλλοντικής ενημέρωσης και αντιμετώπισης των κινδύνων από φυσικές καταστροφές
 - ✓ Δαπάνες σχεδιασμού και παραγωγής υλικού για το φυσικό περιβάλλον και αντιμετώπιση των κινδύνων από φυσικές καταστροφές
 - ✓ Δημιουργία ντοκιμαντέρ
- L41.08 Οργάνωση Πολιτιστικών Δρώμενων
 - ✓ Δαπάνες προβολής
 - ✓ Μίσθωση χώρου και εξοπλισμού και οπτικοακουστικών μέσων
 - ✓ Παραγωγή υλικού καταγραφής της εκδήλωσης
- L41.09 Δαπάνες για απόκτηση γης
- L41.10 Μελέτες για την έκδοση οικοδομικής άδειας και λοιπές μελέτες για την εκτέλεση του έργου.
 - ✓ Μελέτες εφαρμογής και πιστοποίησης συστημάτων ποιότητας
 - ✓ Μελέτη/καταγραφή στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος
 - ✓ Έρευνες, καταγραφή πολιτιστικών, ιστορικών και λαογραφικών στοιχείων
- ΣΔ Συνολική Δαπάνη (έργα που εκτελούνται με διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων)

Οι κατηγορίες δαπάνης δαπάνες που θα επιλεγούν θα πρέπει να αντιστοιχούν στην δαπάνη που αναγράφεται στον τίτλο της, καθώς και στις υποκατηγορίες που αναγράφονται κάτω από αυτή.

Σημειώνεται ότι για έργα που εκτελούνται με διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων, θα πρέπει να επιλεγεί μόνο η κατηγορία δαπάνης «ΣΔ Συνολική Δαπάνη» και οι κατηγορίες L41.06 και L41.10 για όσους δυνητικούς δικαιούχους δεν διαθέτουν τεχνική επάρκεια.

Εξαιρείται η υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.1, όπου επιλέγονται οι κατηγορίες δαπάνης που αναγράφονται στην Πρόσκληση για την εν λόγω υπο-παρέμβαση.

Κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων στήριξης ο αρμόδιος Ενδιάμεσος Φορέας (ΕΦ) υποχρεούται να επιβεβαιώσει ότι ο δυνητικός δικαιούχος έχει επιλέξει τη σωστή κατηγορία δαπάνης, ανάλογα με τις αιτούμενες δαπάνες της αίτησης στήριξης.

1.6. ΟΡΟΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ - ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ ΔΑΠΑΝΩΝ

Οι όροι επιλεξιμότητας και η επιλεξιμότητα των δαπανών ορίζονται στο άρθρο 9 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770) και στην υπ' αριθ. 3506/2023 (Β' 7144) απόφασης του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τις παρεμβάσεις αγροτικής ανάπτυξης του Στρατηγικού Σχεδίου για την Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027 (ΣΣ ΚΑΠ)».

Επισημαίνεται ότι επιλέξιμες είναι οι δαπάνες οι οποίες συνδέονται μόνο με άμεσο τρόπο με την υλοποίηση της κάθε πράξης και οι οποίες είναι απαραίτητες, ώστε η πράξη να θεωρείται ως ολοκληρωμένη και λειτουργική. Δαπάνες που δεν κρίνονται απαραίτητες για τη λειτουργικότητα της πράξης αποτελούν μη επιλέξιμες δαπάνες.

Στις περιπτώσεις κτηριακών κατασκευών, σε έργα που δεν εκτελούνται με τις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, εφαρμόζονται τα αναφερόμενα στον «Οδηγό απλοποιημένου κόστους κτηριακών κατασκευών» (συνημμένο Γ.2 της πρόσκλησης).

1.6.1. ΟΡΟΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ

Οι επιλέξιμες δαπάνες καθορίζονται ανά υπο-παρέμβαση και είναι αυτές οι οποίες συνδέονται μόνο με άμεσο τρόπο με την υλοποίηση της κάθε πράξης.

Για τις προτεινόμενες πράξεις που εκτελούνται με διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, **αποτελεί κριτήριο αποκλεισμού η μη ύπαρξη εγκεκριμένης οριστικής μελέτης του έργου.**

Περίοδος επιλεξιμότητας:

Ως έναρξη της περιόδου επιλεξιμότητας των δαπανών θεωρείται η **01.01.2023**.

Δεν είναι επιλέξιμες οι πράξεις, των οποίων το φυσικό αντικείμενο έχει ολοκληρωθεί πριν την υποβολή αίτησης στήριξης στην ΟΤΔ, ανεξάρτητα αν ο δυνητικός δικαιούχος έχει εκτελέσει ή όχι τις σχετικές πληρωμές.

Στο πλαίσιο αυτό δεν είναι επιλέξιμες πράξεις που το υπολειπόμενο οικονομικό αντικείμενο ανέρχεται σε ποσοστό κάτω του 10% του αιτούμενου προϋπολογισμού της αίτησης στήριξης.

Επιπροσθέτως, για πράξεις που αφορούν σε ίδρυση δεν είναι επιλέξιμες οι πράξεις για τις οποίες έχει εκδοθεί η σχετική άδεια λειτουργίας ή άλλο αποδεικτικό όπου διαπιστώνεται η λειτουργία της επένδυσης.

Επιλεξιμότητα ΦΠΑ:

Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) είναι μη επιλέξιμη δαπάνη, εκτός των περιπτώσεων που είναι μη ανακτήσιμος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 19 της υπ' αριθ. 3506/2023 υπουργικής απόφασης «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τις παρεμβάσεις αγροτικής ανάπτυξης του Στρατηγικού Σχεδίου για την Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027 (ΣΣ ΚΑΠ)» (Β' 7144).

Επιλεξιμότητα οχημάτων:

Δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη η αγορά οχημάτων.

Εξαιρούνται οχήματα που αφορούν πράξεις κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

Το ύψος των δαπανών για την αγορά των συγκεκριμένων οχημάτων, δεν μπορεί να υπερβαίνει ποσοστό 30% του αιτούμενου προϋπολογισμού της αίτησης στήριξης, με εξαίρεση πράξεις κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

Επιλεξιμότητα εδαφικών εκτάσεων:

Είναι επιλέξιμες οι δαπάνες για την απόκτηση των απαραίτητων για την πράξη εδαφικών εκτάσεων, εφ' όσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

α) Η αξία της εδαφικής έκτασης πιστοποιείται από την αντικειμενική αξία της εδαφικής έκτασης, όπως αυτή προσδιορίζεται κατά περίπτωση από την αρμόδια Αρχή.

β) Η έκταση δεν ανήκει στο δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

γ) Η επιλέξιμη, για συνεισφορά από το ΕΓΤΑΑ, δαπάνη για αγορά μη οικοδομημένης και οικοδομημένης γης δεν υπερβαίνει το 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για την οικεία πράξη.

Σε περίπτωση απαλλοτριώσεων εφαρμόζονται οι όροι που αναφέρονται στις ανωτέρω περ. (α), (β) και (γ).

Ός δαπάνη αγοράς νοείται η τιμή της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, η οποία καθορίζεται από τα αρμόδια δικαστήρια.

Αποδεικτικά ιδιοκτησίας:

Για πράξεις που περιλαμβάνουν υποδομές απαιτούνται είτε αποδεικτικά ιδιοκτησίας στο όνομα του δικαιούχου, είτε μακροχρόνια μίσθωση/παραχώρηση επί του γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου στα οποία πραγματοποιούνται οι επενδύσεις που να καλύπτει χρονική περίοδο, όπως παρακάτω:

- α) τουλάχιστον τριών (3) ετών για δαπάνες εξοπλισμού (π.χ. επαγγελματική μίσθωση),
- β) δέκα (10) ετών για κατασκευαστικές δαπάνες (π.χ. ανέγερση/ανακαίνιση κτιρίου) από τη δημοσιοποίηση της σχετικής πρόσκλησης.

Κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων στήριξης δυνητικών δικαιούχων που υπάγονται στις διατάξεις του ν. 4430/2016 (Α' 205) γίνονται αποδεκτά έγγραφα αρχικής παραχώρησης έως πέντε (5) ετών σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2Α του άρθρου 185 του ν. 3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» (Α' 114).

Κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης, υποβάλλονται εν ισχύ συμφωνητικά ή προσύμφωνα μίσθωσης/παραχώρησης ή αγοράς γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου, υπό την προϋπόθεση προσκόμισης των συμφωνητικών ή συμβολαίων, εντός του χρονικού διαστήματος που ορίζεται στην πρόσκληση.

Πράξεις που δεν εκτελούνται με διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων:

Στο πλαίσιο των πράξεων που δεν εκτελούνται με τις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων και οι δικαιούχοι που τις υλοποιούν δεν αποτελούν «Αναθέτουσα Αρχή» ώστε να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016 (Α' 147), η ανάθεση συμβάσεων Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, θα πρέπει να ακολουθεί διαδικασίες που να είναι σύμφωνες με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας, κατά αναλογία με τις διατάξεις του ν.4412/2016 (Α' 147).

Συγκεκριμένα, οι δικαιούχοι είναι υποχρεωμένοι, στο πλαίσιο υλοποίησης της ενταγμένης πράξης, για την ανάθεση σύμβασης Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, σε έκδοση πρόσκλησης για την εκδήλωση ενδιαφέροντος, η ανακοίνωση της οποίας να δημοσιευθεί κατ' ελάχιστον στις ιστοσελίδες του δικαιούχου (αν υφίσταται), του Δήμου όπου θα εκτελεστεί το έργο (εφόσον είναι εφικτό) και της ΟΤΔ, ή/και στον τοπικό τύπο.

Για την ανάθεση, παρακολούθηση και παραλαβή του έργου ο δικαιούχος θα πρέπει να συστήσει σχετικές επιτροπές.

Σε κάθε περίπτωση ο δικαιούχος μπορεί να συνάψει σύμβαση παροχής τεχνικών υπηρεσιών για τις παραπάνω διαδικασίες.

Επισημαίνεται ότι οι επιτροπές θα πρέπει να αποτελούνται από άτομα που δεν συντρέχουν λόγοι σύγκρουσης συμφερόντων με τους υποψηφίους αναδόχους.

Εξαιρούνται από την παραπάνω διαδικασία, συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών που η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης εμπίπτει στα όρια του άρθρου 118 «Απευθείας ανάθεση» του ν. 4412/2016 (Α' 147).

Αναφορικά με τις παραπάνω διαδικασίες παρέχονται από την ΟΤΔ στους δικαιούχους αναλυτικές οδηγίες και υποδείγματα, στο πλαίσιο της πρόσκλησης (βλ. Συνημμένο Γ1 της πρόσκλησης).

Περιοχή επιλεξιμότητας υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-4.1 «Έργα υποδομών μικρής κλίμακας»

Αναφορικά με την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-4.1, είναι επιλέξιμες πράξεις που υλοποιούνται **εντός οικισμών**, ενώ στο πλαίσιο υλοποίησης των συγκεκριμένων πράξεων, δύναται μέρος του φυσικού αντικείμενου να αφορά σε εκτός του οικισμού περιοχή με την προϋπόθεση ότι η συνολική πράξη στοχεύει αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των κατοίκων του οικισμού.

Επιλεξιμότητα μελετών

Οι κάθε είδους **μελέτες** δεν μπορούν να αποτελέσουν από μόνες τους πράξη, αλλά ως απαραίτητη ενέργεια για την υλοποίηση της αντίστοιχης πράξης και μόνο σε αυτή την περίπτωση μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμες δαπάνες.

Εξαίρεση αποτελούν οι μελέτες που συνιστούν ολοκληρωμένη πράξη της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-5.2. και για τις οποίες δεν απαιτείται η διενέργεια επιπλέον παρεμβάσεων που θα υποδεικνύονται από αυτές.

Για τα έργα που υλοποιούνται από φορείς του δημοσίου, η δαπάνη εκπόνησης των μελετών για την κατασκευή του έργου, μπορεί να είναι επιλέξιμη μόνο στην περίπτωση που ο φορέας δεν διαθέτει την τεχνική επάρκεια να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην εκπόνησή της.

Επίσης, αν η τεχνική υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής δεν πληροί τις προδιαγραφές επάρκειας για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, ακολουθούνται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως ισχύει κάθε φορά.

Σημειώνεται ότι στην παραπάνω περίπτωση εάν η αναθέτουσα αρχή συνάψει σύμβαση παροχής τεχνικών υπηρεσιών για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, το κόστος της εν λόγω σύμβασης είναι επιλέξιμο, υπό τον όρο ότι αφορά στο χρονικό διάστημα από την υποβολή της αίτησης στήριξης και μέχρι την ολοκλήρωσή του έργου, λαμβάνοντας υπόψη τα οριζόμενα στην παρ. 9 του άρθρου 14Γ της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770).

Αναπλάσεις οικισμών

Για τα έργα που αφορούν σε αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση και ανάδειξη οικισμού ή τμήματος αυτού, στο πλαίσιο των παρεμβάσεων δημοσίου χαρακτήρα, **πρέπει να υφίσταται μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού**, το περιεχόμενο της οποίας εξειδικεύεται στο συνημμένο Γ.6 της πρόσκλησης.

Κατά προτεραιότητα εντάσσονται περιοχές στις οποίες έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα (όπως ύδρευσης, αποχέτευσης).

Προϋποθέσεις για ένταση ενίσχυσης στο 100% των επιλέξιμων δαπανών

Όταν η ένταση ενίσχυσης είναι στο 100% των επιλέξιμων δαπανών, η πρόσβαση στις επιχορηγούμενες υποδομές από το ευρύ κοινό πρέπει να παρέχεται δωρεάν ή το τυχόν αντίτιμο, να καλύπτει μέρος μόνο του πραγματικού κόστους της δραστηριότητας, όπως αυτό προκύπτει από την αίτηση στήριξης, να μην μεταβάλει τον μη οικονομικό της χαρακτήρα και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποζημίωση για την παρεχόμενη υπηρεσία, ενώ για παρεμβάσεις που έχουν ως παραδοτέο κάποιο προϊόν, πρέπει να αναγράφεται ότι αυτό διανέμεται δωρεάν.

Δεν είναι επιλέξιμες πράξεις που με άμεσο ή έμμεσο τρόπο προκαλούν επιχειρηματικό/ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην περιοχή εφαρμογής ή στους φορείς και τους επαγγελματίες/ιδιώτες που δραστηριοποιούνται σε αυτή, δεδομένου ότι στην αντίθετη περίπτωση αποτελούν κρατική ενίσχυση που θίγει τον ανταγωνισμό.

Συνεπώς δεν μπορούν να ενταχθούν πράξεις οι οποίες προβάλουν μια περιοχή με στόχο την προσέλκυση τουριστών/επισκεπτών ή/και εξυπηρετούν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο ιδιωτικά συμφέροντα, σε τέτοιο βαθμό που να επηρεάζεται ο ανταγωνισμός.

Επιλεξιμότητα δαπανών τουριστικής προβολής στο πλαίσιο της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-4.2:

Στο πλαίσιο της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-4.2 **δεν είναι επιλέξιμη** η διοργάνωση και η συμμετοχή σε εκθέσεις, καθώς και δράσεις προβολής με συμμετοχή τουριστικών operators.

1.6.2. ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ ΔΑΠΑΝΩΝ

Επιλέξιμες δαπάνες

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες οι οποίες συνδέονται με άμεσο τρόπο με την υλοποίηση της πράξης και είναι οι κάτωθι:

α) η κατασκευή ή βελτίωση ακίνητης περιουσίας·

- β) η αγορά νέων μηχανημάτων και εξοπλισμού·
- γ) οι γενικές δαπάνες όπως αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, αμοιβές για συμβουλές σχετικά με την περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα, λοιπές μελέτες και υποστηρικτικές ενέργειες·
- δ) οι δαπάνες που αφορούν σε άυλα στοιχεία, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 2 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770)·
- ε) δαπάνες σύνδεσης με δίκτυα ηλεκτροδότησης, υδροδότησης, τηλεφωνίας, γεωθερμίας που πραγματοποιούνται εντός των ορίων του οικοπέδου υλοποίησης της επένδυσης·
- στ) σε περιπτώσεις κατασκευαστικών έργων που εκτελούνται με αυτεπιστασία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. β του άρθρου 134 και στο άρθρο 177 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως ισχύουν κάθε φορά: αμοιβές προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης, εφόσον αυτό προσελήφθη, για να εργασθεί αποκλειστικά για την υλοποίηση της πράξης και να απολυθεί με την ολοκλήρωσή του, λοιπές δαπάνες εφόσον τεκμηριώνεται η αναγκαιότητά τους για την υλοποίηση του έργου, κόστος προμηθειών-υπηρεσιών που προβλέπονται στην αυτεπιστασία.
- Οι παραπάνω αμοιβές και δαπάνες είναι επιλέξιμες και σε κατασκευαστικά έργα που δεν εκτελούνται με τις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων, ενώ οι ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων που απασχολήθηκαν, είναι επιλέξιμες στην περίπτωση που την Αναλυτική Περιοδική Δήλωση (ΑΠΔ) την υποβάλλει ο δικαιούχος.
- ζ) η δαπάνη για την ενοικίαση χημικών τουαλετών στον χώρο υλοποίησης πράξεων πολιτιστικών ή αθλητικών εκδηλώσεων για την εξυπηρέτηση των παρευρισκόμενων, μόνον αν υπάρχει πρόβλεψη και για χημική τουαλέτα ΑΜΕΑ.
- η) η μίσθωση εξοπλισμού, όπου αυτός κρίνεται απαραίτητος για τη διενέργεια της πράξης.
- θ) μεταφορά ή/και εγκατάσταση εξοπλισμού.
- ι) δαπάνες οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στην τιμή αγοράς, όπως τέλη ταξινόμησης οχημάτων και εισφορά ανακύκλωσης.
- ια) οποιαδήποτε άλλη κατηγορία δαπάνης κατόπιν τεκμηρίωσης.

Μη επιλέξιμες δαπάνες

Ενδεικτικά, οι δαπάνες οι οποίες δεν συνδέονται με άμεσο τρόπο με την υλοποίησης της πράξης και **δεν είναι επιλέξιμες** είναι οι κάτωθι:

- α) Δαπάνες μίσθωσης κτιριακών εγκαταστάσεων παλαιών ή καινούργιων, ανεξάρτητα από την πιθανή προηγούμενη χρήση τους.
- β) Έργα απλής συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων, υπό την έννοια των μεμονωμένων επιδιορθώσεων που ανακύπτουν από τη λειτουργία του έργου και εργασίες συντήρησης μηχανολογικού εξοπλισμού.
- γ) Προσωρινά έργα μη άμεσα συνδεόμενα με την εκτέλεση της πράξης (ενδεικτικά: προσωρινό υπόστεγο για τη φύλαξη υλικών).
- δ) Πάσης φύσεως έξοδα, εισφορές, τέλη, τα οποία επιβάλλονται σε ετήσια βάση, καθώς και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις, τόκοι, αποζημιώσεις, ασφάλιστρα υπέρ τρίτων.
- ε) Δαπάνες συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, ασφάλιστρα, κεφάλαιο κίνησης.
- στ) Αγορά μεταχειρισμένων οχημάτων και μεταχειρισμένου εξοπλισμού.
- ζ) Η αγορά οχημάτων, με εξαίρεση αυτά που ορίζονται στην παρ. 4 του άρθρου 9 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770). Μετά από τεκμηριωμένο αίτημα του δικαιούχου προς την ΟΤΔ, δύναται να είναι επιλέξιμη η δαπάνη για αγορά οχήματος, που δεν περιλαμβάνεται στις παραπάνω εξαιρέσεις, μετά από σύμφωνη γνώμη της ΕΥΕ ΠΑΑ.
- η) Οι λειτουργικές δαπάνες της επένδυσης, καθώς και δαπάνες αναλώσιμων υλικών.

- θ) Η χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού/παγίων εκτός αν με την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου η κυριότητα τους περιέλθει στην κυριότητα του φορέα της επένδυσης.
- ι) Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) εκτός της περίπτωσης που δεν είναι ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας και σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 9 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770).
- ια) Δαπάνες των υποβαλλόμενων αιτήσεων στήριξης που χρηματοδοτούνται από άλλο επενδυτικό πρόγραμμα.
- ιβ) Σε περιπτώσεις εκσυγχρονισμού, δαπάνες με σκοπό τη συμμόρφωση με υποχρεωτικές απαιτήσεις που προκύπτουν από το σχετικό θεσμικό πλαίσιο (π.χ. αυθαίρετες κατασκευές) ή υποχρεωτικά πρότυπα.
- ιγ) Υπερβάσεις εγκεκριμένου κόστους εκτός από τις περιπτώσεις που έχουν γίνει αποδεκτές στο πλαίσιο αιτήματος τροποποίησης του δικαιούχου.
- ιδ) Αμοιβές προσωπικού για την λειτουργία της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης.
- ιε) Αμοιβές καλλιτεχνών, καθώς και δαπάνες φιλοξενίας-διατροφής.
- ιστ) Η κατασκευή ιστοσελίδας και το hosting, αναφορικά με την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.1, καθώς αποτελούν στοιχείο ενίσχυσης του δικαιούχου και δεν αφορά αποκλειστικά στην εκδήλωση.
- ιζ) Δαπάνες που αφορούν στα Social Media.
- ιη) Δαπάνες που αφορούν σε συνήθειες παρεμβάσεις συντήρησης οδών, εκτός αν αφορούν δαπάνες αποκατάστασης του οδοστρώματος, όπως στις περιπτώσεις πράξεων σχετικές με την εγκατάσταση δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης. Επισημαίνεται ότι είναι υποχρεωτική η ασφαλοστρωση ή η τσιμεντόστρωση των οδών.

1.7. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ) ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

1. Στο πλαίσιο του διοικητικού ελέγχου των αιτήσεων στήριξης, προκειμένου να διαπιστωθεί η υφιστάμενη κατάσταση του χώρου υλοποίησης της πράξης, απαιτείται η διενέργεια αυτοψίας. Εξαιρούνται, οι άυλες πράξεις ή πράξεις που δεν υπάρχει υφιστάμενη υποδομή, ενώ αν το επιτρέπει η φύση του έργου ή σε περιπτώσεις έκτακτων συμβάντων/απρόβλεπτων καταστάσεων η επιτόπια επίσκεψη μπορεί να αντικατασταθεί με οποιοδήποτε συναφές αποδεικτικό υλικό και βιντεοκλήση.

Τα αποτελέσματα της επιτόπιας επίσκεψης αποτυπώνονται σε έκθεση αυτοψίας, η οποία συνοδεύει την εισήγηση αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης.

2. Αν έχουν εκτελεστεί εργασίες πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης συνυποβάλλεται αποδεικτικό υλικό που αποτυπώνει την υφιστάμενη κατάσταση και το συντομότερο δυνατόν, πραγματοποιείται από τον αρμόδιο ΕΦ επιτόπια επίσκεψη στον προτεινόμενο χώρο υλοποίησης του έργου. Στις περιπτώσεις αυτές, ο ΕΦ υποχρεούται να συμπεριλάβει στην έκθεση αυτοψίας και αναλυτική αποτύπωση των εργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί.
3. Σε πράξεις όπου η διαδικασία δημοπράτησης ή/και ανάθεσης δημόσιας σύμβασης διενεργηθεί μετά το πέρας της διαδικασίας αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης και πριν την ένταξη της πράξης, ο δυνητικός δικαιούχος οφείλει να υποβάλει αίτημα εξέτασης της σχετικής διαδικασίας στην ΟΤΔ, η οποία αν δεν είναι ο αρμόδιος ΕΦ για την εξέταση του αιτήματος, προβαίνει στις ενέργειες που αναγράφονται στην περ. δ του άρθρου 3 της υπ. αριθμ. 39443/11-2-2023 ΥΑ.

Η σύμφωνη γνώμη για τη διαδικασία δημοπράτησης ή/και ανάθεσης δημόσιας σύμβασης είναι απαραίτητη για την έκδοση της απόφασης ένταξης της πράξης. Η έγκριση της διαδικασίας θεωρείται ότι έχει γίνει με την ένταξη του έργου και την έκδοση της σχετικής απόφασης, στην οποία πρέπει να γίνεται σχετική αναφορά στο προοίμιο αυτής.

4. Ο αρμόδιος ΕΦ έχει τη δυνατότητα να ζητήσει, σε πρωτότυπη μορφή οποιοδήποτε δικαιολογητικό υποβλήθηκε με την αίτηση στήριξης, εκτός των περιπτώσεων αυτεπάγγελτης αναζήτησης δικαιολογητικών. Επίσης, μπορεί να ζητήσει σχέδια ή άλλα δικαιολογητικά που έχουν υποβληθεί σε ηλεκτρονική μορφή, στην μορφή αρχείου που παρήχθησαν.

5. Κατά την αξιολόγηση δύναται να ζητηθεί η υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, που θα περιγράφεται στην πρόσκληση.

Όταν κάποιο δικαιολογητικό δεν έχει υποβληθεί, λόγω καθυστέρησης του αρμόδιου φορέα για την έκδοση του, ο δυνητικός δικαιούχος μπορεί να υποβάλει την αίτηση που έχει κατατεθεί στον φορέα, με την προϋπόθεση ότι αυτή έχει ημερομηνία προγενέστερη της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης στήριξης.

Αν το σχετικό δικαιολογητικό επηρεάζει το αποτέλεσμα της αξιολόγησης, ο δυνητικός δικαιούχος θα πρέπει να το προσκομίσει πριν το πέρας της αξιολόγησης στον αρμόδιο ΕΦ, στο πλαίσιο της διαδικασίας υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων.

Ο δυνητικός δικαιούχος υποβάλει στον αρμόδιο ΕΦ, τα παραπάνω έγγραφα σε ψηφιακή μορφή με υπογεγραμμένη επιστολή υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων.

Κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων στήριξης και κατά την διάρκεια της υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων, μπορούν να γίνουν δεκτά δικαιολογητικά, τα οποία ήταν εν ισχύ κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης.

1.8. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΥΛΟΓΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΡΑΞΗΣ

(Αφορά εργασίες που δεν εμπίπτουν στον «οδηγό απλοποιημένου κόστους κτηριακών κατασκευών», σε εργασίες που δεν ακολουθούν τα τιμολόγια των δημοσίων έργων και τις λοιπές εξαιρέσεις που αναφέρονται στην παρ. 7 του άρθρου 14Γ της ΥΑ 39443/21-2-2025)

Για την τεκμηρίωση του εύλογου κόστους της δαπάνης, ο υποψήφιος προσκομίζει αποδεικτικά στοιχεία όπως προσφορές προμηθευτών ή έρευνα από το διαδίκτυο. Εφόσον το μοναδιαίο κόστος μιας υπηρεσίας ή ενός είδους υπερβαίνει, σε αξία τα 5.000€ (χωρίς ΦΠΑ), ή υπερβαίνει σε συνολικό ποσό τα 10.000€ (χωρίς ΦΠΑ) ανά κατηγορία υπηρεσίας ή είδους, απαιτούνται τρεις (3) συγκρίσιμες προσφορές για το εν λόγω τεμάχιο, ενώ σε αντίθετη περίπτωση τουλάχιστον δυο (2).

Ως αποδεικτικό νοείται και η τιμολόγηση της υπηρεσίας ή είδους με το κατάλληλο κατά περίπτωση φορολογικό παραστατικό.

Οι συγκρίσιμες προσφορές αφορούν ομοειδή και εφάμιλλα προϊόντα. Ο αρμόδιος ΕΦ καλείται να αξιολογήσει τόσο τις οικονομικές παραμέτρους των προσφορών, όσο και τις ποιοτικές.

Έτσι είναι δυνατό να γίνει δεκτή μια προσφορά η οποία δεν είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, αρκεί ο δυνητικός δικαιούχος να τεκμηριώσει και ο αρμόδιος ΕΦ να αποδεχθεί, την μοναδικότητα ή την υψηλή ποιότητα ή τις ειδικές προδιαγραφές που προσφέρει το προμηθευόμενο προϊόν.

Αναφορικά με τις δαπάνες που αφορούν σε όλες τις κατηγορίες μελετών και λοιπών υποστηρικτικών ενεργειών το ύψος τους (χωρίς ΦΠΑ) ορίζεται σε:

- α. Δαπάνη υποβολής φακέλου και τεχνική στήριξη για την υλοποίηση του έργου (παρακολούθηση της διοίκησης του επενδυτικού σχεδίου) και ως το ποσό των 4.000€.
- β. Μελέτη για την έκδοση της οικοδομικής άδειας και λοιπές μελέτες για την εκτέλεση του έργου, καθώς και δαπάνες προβολής και προώθησης σε ποσοστό έως το 12% του προτεινόμενου προϋπολογισμού της πράξης. Για ειδικές κατηγορίες πράξεων και κατόπιν σχετικής τεκμηρίωσης το ανωτέρω ποσοστό μπορεί να διαφοροποιηθεί μετά και από τη σύμφωνη γνώμη της ΕΥΕ ΠΑΑ.

Δεν απαιτείται προσκόμιση παραστατικών τεκμηρίωσης του «εύλογου κόστους» (σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 14Γ της ΥΑ 39443/21-2-2025) για:

- α. δαπάνες κτηριακών υποδομών υπό τον όρο ότι οι εργασίες αυτές υλοποιούνται βάσει απλοποιημένου κόστους (σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Συνημμένο Γ.2 της πρόσκλησης),
- β. μελέτες, συμβουλευτικές υπηρεσίες και λοιπές υποστηρικτικές ενέργειες,
- γ. δαπάνες για τις οποίες δεν υπάρχει δυνατότητα εναλλακτικής προσφοράς από την αγορά, ωστόσο σε αυτήν την περίπτωση απαιτείται τεκμηρίωση,
- δ. δαπάνες που έχουν προκύψει από διαγωνιστική διαδικασία,
- ε. δαπάνες για τις οποίες η καταβολή της ενίσχυσης πραγματοποιείται βάσει απλοποιημένου κόστους (σύμφωνα με τα οριζόμενα στο συνημμένο Γ.2 της πρόσκλησης).

2. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΡΑΞΕΩΝ

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας πράξεων έχουν στόχο να διασφαλίσουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις που προβλέπονται στο κανονιστικό πλαίσιο, στο ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027 και στην πρόσκληση. Στο πλαίσιο αυτό, για όλες τις προκηρυσσόμενες υπο-παρεμβάσεις τα κριτήρια επιλεξιμότητας αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα:

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΡΑΞΕΩΝ				
A/A	Κατηγορία Κριτηρίων	Κωδικός Κριτηρίου στο ΟΠΣΚΑΠ	Τίτλος Κριτηρίου στο ΟΠΣΚΑΠ	Τρόπος εξέτασης των κριτηρίων
1	Εμπρόθεσμη υποβολή αίτησης στήριξης	Π3-73-1.3_1.001	Εξετάζεται αν η αίτηση στήριξης υποβλήθηκε εντός της προθεσμίας που ορίζεται στην πρόσκληση	Εξετάζεται αν η αίτησης στήριξης υποβλήθηκε εντός του χρονικού διαστήματος που ορίζεται στην πρόσκληση και μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του ΟΠΣΚΑΠ
2	Επιλεξιμότητα προτεινόμενης πράξης	Π3-77-4.1_112	Τα έργα θα πρέπει να είναι στοχευμένα και να συμβάλλουν στην επίτευξη της τοπικής στρατηγικής και στην επίτευξη των επιλεγμένων θεματικών κατευθύνσεων των ΤΠ	- Συμπλήρωση σχετικού πεδίου στο έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (Εξετάζεται το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης, σε σχέση με τις προτεραιότητες και τη στρατηγική, τους στόχους και τις θεματικές κατευθύνσεις του ΤΠ, όπως αναφέρονται στο εγκεκριμένο αναμορφωμένο Τοπικό Πρόγραμμα της ΟΤΔ (το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας προκήρυξης)).
3		Π3-77-4.1_113	Τα έργα θα πρέπει να είναι σε συνάφεια με τις προτεραιότητες που αναφέρονται στο ΣΣ ΚΑΠ σχετικά με το LEADER	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση και συμπλήρωση σχετικού πεδίου (Εξετάζεται το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης, σε σχέση με τις προτεραιότητες του ΣΣ ΚΑΠ και ειδικότερα της της παρέμβασης Π3-77-4.1
4		Π3-77-4.1_114	Τα έργα θα πρέπει να εξυπηρετούν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο την τοπική κοινωνία και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη αυτής	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (Εξετάζεται το αντικείμενο του έργου σε σχέση με την εξυπηρέτηση των αναγκών της τοπικής κοινωνίας).
5		Π3-77-4.1_130	Η πρόταση είναι σύμφωνη με την περιγραφή, τους όρους και περιορισμούς της προκηρυσσόμενης υπο-παρέμβασης	Εξετάζεται η περιγραφή του φυσικού αντικείμενου στο έντυπο της αίτησης στήριξης, καθώς και τα σχετικά δικαιολογητικά, τα οποία θα πρέπει να είναι σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στη σχετική υπο-παρέμβαση, όπως περιγράφονται στο τεύχος της προκήρυξης αλλά και στο εγκεκριμένο αναμορφωμένο πρόγραμμα (που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας προκήρυξης).
6		Π3-77-4.1_131	Η πρόταση υλοποιείται εντός της περιοχής εφαρμογής της προκηρυσσόμενης υπο-παρέμβαση του τοπικού προγράμματος	Εξετάζεται η θέση υλοποίησης της επένδυσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην αίτηση στήριξης, στο τοπογραφικό διάγραμμα και στο τίτλο κατοχής ή χρήσης του ακινήτου, η οποία θα πρέπει να βρίσκεται εντός της περιοχής παρέμβασης, όπως αυτή ορίζεται στην παρούσα πρόσκληση.
7		Π3-77-4.1_124	Η πρόταση αφορά ολοκληρωμένο και λειτουργικό φυσικό αντικείμενο	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (περιγραφή της πράξης-προϋπολογισμός) (Εξετάζεται αν το φυσικό αντικείμενο του έργου, που προκύπτει από την περιγραφή, τις μελέτες, τον αιτούμενο προϋπολογισμό κλπ είναι ολοκληρωμένο και λειτουργικό σε σχέση με τη φύση και τον σκοπό του προτεινόμενου έργου)

8	Π3-77-4.1_132	Ο συνολικός προτεινόμενος προϋπολογισμός της πρότασης δεν υπερβαίνει το όριο που καθορίζεται στο θεσμικό πλαίσιο.	Εξετάζεται το ύψος του προϋπολογισμού του έργου στην αίτηση στήριξης, το οποίο δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα όρια του Κεφαλαίου 1 της πρόσκλησης, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, στις περιπτώσεις που είναι επιλέξιμος. (Λαμβάνονται υπόψη οι περιορισμοί του άρθρου 10 της ΥΑ 39443/11-2-2025).
9	Π3-73-1.3_2.003	Εξετάζεται αν το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης δεν έχει περαιωθεί μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στήριξης	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση και Φωτογραφική Τεκμηρίωση - Συμπλήρωση σχετικού πεδίου στο Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση - Π/Υ αίτησης στήριξης (Λαμβάνονται υπόψη οι περιορισμοί του άρθρου 9 της ΥΑ 39443/11-2-2025)
10	Π3-77-4.1_116	Να επαληθεύεται το εύλογο κόστος των υποβληθεισών δαπανών (εκτός των έργων που υλοποιούνται με τιμολόγιο δημοσίων έργων)	Εφαρμογή του οδηγού απλοποιημένου κόστους κτηριακών κατασκευών και Οικονομικές Προσφορές για δαπάνες που δεν περιλαμβάνονται σε αυτή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 14Γ της ΥΑ 39443/11-2-2025. Εξετάζεται επίσης αν το ύψος των δαπανών για τυχόν μελέτες και λοιπές υποστηρικτικές ενέργειες, είναι σύμφωνο με τα οριζόμενα στην παρ. 9 του άρθρου 14Γ της ΥΑ 39443/11-2-2025.
11	Π3-77-4.1_154	Οι δαπάνες της πράξης ή μέρος αυτών, δεν έχουν τύχει ούτε θα τύχουν χρηματοδότησης από άλλο Ταμείο ή χρηματοδοτικό μέσο ή από άλλο πρόγραμμα ευρωπαϊκό ή εθνικό, στην τρέχουσα ή προηγούμενη περίοδο	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση
12	Π3-77-4.1_111	Τα έργα θα πρέπει να είναι σύμφωνα με το αντίστοιχο εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και το σχετικό με την εφαρμογή τους εθνικό δίκαιο	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση με συμπλήρωση σχετικού πεδίου "Μεθοδολογία ανάθεσης/υλοποίησης"
13	Π3-77-4.1_115	Για τα έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να τηρείται τουλάχιστον Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης (κατά την έννοια του Άρθρου 45 του Ν.4412/2016)	- Βεβαίωση του δικαιούχου ότι τηρείται φάκελος δημόσιας σύμβασης (Έλεγχος αν τηρείται Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης, κατά την έννοια του Άρθρου 45 του Ν.4412/2016) (Το κριτήριο δε αφορά την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1.5.1)
14	Π3-77-4.1_135	Η υποδομή να βρίσκεται εντός ορίων οικισμού (αφορά την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-4.1)	Εξετάζεται η θέση υλοποίησης της επένδυσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην αίτηση στήριξης, στο τοπογραφικό διάγραμμα και στο τίτλο κατοχής ή χρήσης του ακινήτου, η οποία θα πρέπει να βρίσκεται εντός ορίων οικισμού της περιοχής παρέμβασης, όπως αυτή ορίζεται στην παρούσα πρόσκληση. (Δύναται μέρος του φυσικού αντικείμενου να αφορά σε εκτός του οικισμού περιοχή με την προϋπόθεση ότι η συνολική πράξη στοχεύει αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των κατοίκων του οικισμού)
15	Π3-77-4.1_117	Να λαμβάνουν υπόψη την αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει" και τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης	- Σχετικά πεδία στο Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (Έλεγχος της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου, όπου απαιτείται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ν. 4014/2011 (Α' 209), όπως ισχύει και το σχετικό θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο. - Εξετάζεται το πεδίο Δ.4 του εντύπου Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση και το σύνολο της αίτησης στήριξης).

16		Π3-77-4.1_118	Να διασφαλίζουν τα Θεμελιώδη Δικαιώματα της Ε.Ε.	- Συμπλήρωση σχετικού πεδίου στο Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (Εξετάζεται το πεδίο Δ.2 του εντύπου Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση και το σύνολο της αίτησης στήριξης, λαμβάνοντας υπόψη το έντυπο «Λίστα για Θεμελιώδη Δικαιώματα»)
17		Π3-73-1.3_2.008	Εξετάζεται αν η προτεινόμενη πράξη εξασφαλίζει την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (εφόσον απαιτείται)	- Συμπλήρωση σχετικού πεδίου στο Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση, σύμφωνα με το συνημμένο της πρόσκλησης "Οδηγός Εξασφάλισης Προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία", και την αντίστοιχη μελέτη προσβασιμότητας ΑΜΕΑ (όπου απαιτείται ανάλογα με τη φύση της πράξης)
18		Π3-73-1.3_2.012	Εξετάζεται η λειτουργικότητα και αξιοποίηση της πράξης	- Σχετικά πεδία στο Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση
19		Π3-77-4.1_148	Η πράξη δεν αφορά μόνο σε μελέτη (εξαιρείται η υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.2)	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (περιγραφή της πράξης-προϋπολογισμός)
20		Π3-77-4.1_125	Στην πρόταση δεν δηλώνονται ψευδή και αναληθή στοιχεία	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση
21		Π3-77-4.1_149	Η πρόσβαση στην πράξη ή το παραγόμενο προϊόν παρέχονται δωρεάν	- Σχετικά πεδία στο Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (Εξετάζεται αν η πρόσβαση στις επιχορηγούμενες υποδομές από το ευρύ κοινό παρέχεται δωρεάν ή το τυχόν αντίτιμο, το οποίο θα προκύπτει, καλύπτει μέρος μόνο του πραγματικού κόστους της δραστηριότητας, δεν μεταβάλλει τον μη οικονομικό της χαρακτήρα και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποζημίωση για την παρεχόμενη υπηρεσία, ενώ για παρεμβάσεις που έχουν ως παραδοτέο κάποιο προϊόν, αναγράφεται ότι αυτό διανέμεται δωρεάν).
22		Π3-77-4.1_150	Η πράξη δεν παρέχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (Εξετάζεται αν η πράξη η με άμεσο ή έμμεσο τρόπο προκαλεί επιχειρηματικό / ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην περιοχή εφαρμογής ή στους φορείς και τους επαγγελματίες/ιδιώτες που δραστηριοποιούνται σε αυτή, δεδομένου ότι στην αντίθετη περίπτωση αποτελεί κρατική ενίσχυση που θίγει τον ανταγωνισμό. Συνεπώς δεν μπορεί να ενταχθεί πράξη η οποία προβάλει μια περιοχή με στόχο την προσέλκυση τουριστών/επισκεπτών ή/και εξυπηρετεί με άμεσο ή έμμεσο τρόπο ιδιωτικά συμφέροντα)
23		Π3-77-4.1_151	Δεν υφίσταται τεχνητές συνθήκες ένταξης	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση και επισυναπτόμενα δικαιολογητικά
24		Π3-77-4.1_152	Υποβλήθηκε μία αίτηση στήριξης ανά ΑΦΜ ανά υπο-παρέμβαση	Εξετάζεται αν ο δυνητικός δικαιούχος κατέθεσε μόνο μία αίτηση στήριξης ανά ΑΦΜ ανά υπο-παρέμβαση, στο πλαίσιο της ίδιας πρόσκλησης ανά ΤΠ, λαμβάνοντας υπόψη τις εξαιρέσεις του άρθρου 13 της ΥΑ 39443/11-2-2025.
25		Π3-77-4.1_153	Η πράξη αφορά απλή μετεγκατάσταση, χωρίς εκσυγχρονισμό ή επέκταση	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης-Υπεύθυνη Δήλωση (Εξετάζεται αν η πράξη αφορά σε απλή μετεγκατάσταση, χωρίς εκσυγχρονισμό ή επέκταση σύμφωνα με τον πίνακα Α.1 της αίτησης στήριξης και τον Π/Υ του έργου) (το κριτήριο δεν αφορά στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1.5.1)

26	Επιλεξιμότητα δυνητικού δικαιούχου και αρμοδιότητα εκτέλεσης προτεινόμενης πράξης	Π3-77-4.1_134	Η μορφή του υποψήφιου είναι σύμφωνη με τα προβλεπόμενα στην ΥΑ, όπως ισχύει κάθε φορά, και στη σχετική πρόσκληση	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (Εξετάζονται τα στοιχεία του φορέα, το καταστατικό του, καταχώρηση στο ΓΕΜΗ, τυχόν κανονιστικές ή άλλες αποφάσεις που τεκμηριώνουν ότι ο υποψήφιος δικαιούχος έχει την αρμοδιότητα εκτέλεσης του έργου).
27		Π3-77-4.1_140	Για υφιστάμενες επιχειρήσεις να εξασφαλίζεται η νόμιμη λειτουργία τους	- Εξετάζεται κατά περίπτωση: η ύπαρξη Άδειας Λειτουργίας, κ.λπ. (το κριτήριο δεν αφορά στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1.5.1)
28		Π3-77-4.1_141	Για νομικά πρόσωπα δεν υπάρχει θέμα λύσης, εκκαθάρισης ή πτώχευσης	- Σχετικά πιστοποιητικά που εκδίδονται από τις αρμόδιες αρχές (π.χ. δικαστικής φερεγγυότητας- Γενικό πιστοποιητικό ΓΕΜΗ κ.λπ.) (όπου απαιτείται)
29		Π3-77-4.1_126	Στον υποψήφιο μέχρι και το χρόνο υποβολής της πρότασης δεν έχουν επιβληθεί διοικητικές κυρώσεις για παραβίαση Κοινοτικών Κανονισμών ή Εθνικής Νομοθεσίας σε σχέση με την υλοποίηση έργων	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (Εξετάζεται επίσης αν έχουν επιβληθεί πρόστιμα σύμφωνα με την περ. β. της παρ. 5 του άρθρου 8 της ΥΑ 39443/11-2-2025)
30		Π3-77-4.1_120	Να μπορούν να τεκμηριώσουν τον υπεύθυνο φορέα για τη λειτουργία ή τη συντήρηση όπου απαιτείται	- Νομοθεσία ή λοιπό θεσμικό πλαίσιο /απόφαση - Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (το κριτήριο δεν αφορά στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1.5.1)
31	Ωριμότητα προτεινόμενης πράξης	Π3-77-4.1_142	Τεχνική επάρκεια του Ν.4412/2016 για έργα που υλοποιούνται με δημόσιες συμβάσεις	- Υπεύθυνη Δήλωση για την πρόθεση κάλυψης της τεχνικής επάρκειας εάν ενταχθεί η πράξη. - Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (πίν. 4) (Στις περιπτώσεις έργων που υλοποιούνται από φορείς του δημοσίου, εξετάζεται αν η τεχνική υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής πληροί τις προδιαγραφές τεχνικής επάρκειας για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης ή αν ακολουθούνται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 44 του Ν.4412/2016 (Α' 147), όπως ισχύει).
32		Π3-77-4.1_143	Αποδεικνύεται η κατοχή ή η χρήση του γηπέδου/οικοπέδου/ακινήτου, στο οποίο προβλέπεται η υλοποίηση της πρότασης	- Σχετικά δικαιολογητικά (Ε9, τίτλοι ιδιοκτησίας, ενοικιαστήριο – παραχωρητήριο – δωρεά, νομοθεσία, πιστοποιητικό ιδιοκτησίας κ.λπ.) (βλ. παρ. 7 του άρθρου 9 της ΥΑ 39443/11-2-2025) (το κριτήριο δεν αφορά στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1.5.1)
33		Π3-77-4.1_147	Εξετάζεται η ύπαρξη οριστικής μελέτης	- Σχετικά πεδία στο Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση & σχετικά δικαιολογητικά (Εξετάζεται η ύπαρξη οριστικής μελέτης του έργου για έργα που εκτελούνται με διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων)
34		Π3-77-4.1_123	Θα πρέπει να υπάρχει μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού, όπως εξειδικεύεται στην Πρόσκληση	- Σύμφωνα με το συνημμένο Γ.6 της πρόσκλησης (όπου απαιτείται) (το κριτήριο αφορά μόνο στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1.4.2 και μόνο για τις αναπλάσεις οικισμών)
35	Πληρότητα Πρότασης	Π3-77-4.1_145	Εξετάζεται η πληρότητα της αίτησης στήριξης και η σύνταξή της σύμφωνα με το υπόδειγμα της πρόσκλησης	- Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση και σχετικά δικαιολογητικά

36		Π3-73-1.3_5.002	Απόφαση αρμοδίων ή και συλλογικών οργάνων του δυνητικού δικαιούχου ή άλλων αρμοδίων οργάνων, όπως προβλέπεται από τη νομοθεσία, για την υποβολή της αίτησης στήριξης.	- Αποφάσεις συλλογικών οργάνων για την υποβολή της αίτησης στήριξης. - Για τους ΟΤΑ Α' Βαθμού επιπλέον απόσπασμα εγκεκριμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος ή απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου ότι θα εγγραφεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.
37		Π3-77-4.1_121	Η πρόταση συνοδεύεται από αναλυτικό προϋπολογισμό εργασιών σύμφωνα με τα οριζόμενα στο υπόδειγμα της αίτησης στήριξης	- Σχετικά πεδία στο Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση - Σχετικά υποδείγματα αιτούμενου προϋπολογισμού.
38		Π3-73-1.3_6.001	Εξετάζεται αν το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της προτεινόμενης πράξης εμπίπτει στην οριζόμενη στην πρόσκληση περίοδο επιλεξιμότητας, καθώς και αν η πράξη δύναται να υλοποιηθεί εντός της περιόδου αυτής	- Σχετικά πεδία στο Έντυπο Αίτηση Στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση (Εξετάζεται αν το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της προτεινόμενης πράξης εμπίπτει στην οριζόμενη στην πρόσκληση περίοδο επιλεξιμότητας, καθώς και αν η πράξη δύναται να υλοποιηθεί εντός της περιόδου αυτής)
39	Εμπρόθεσμη υποβολή συμπληρωματικών/διευκρινιστικών στοιχείων	Π3-73-1.3_7.001	Στην περίπτωση που ζητήθηκε η υποβολή από το δυνητικό δικαιούχο συμπληρωματικών ή διευκρινιστικών στοιχείων εξετάζεται αν αυτά υποβλήθηκαν εντός της καθορισμένης προθεσμίας.	Εξέταση υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων, εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση του σχετικού εγγράφου στον δυνητικό δικαιούχο.

Η αίτηση στήριξης θα πρέπει να πληροί τα κριτήρια επιλεξιμότητας, εκτός αυτών που δεν αφορούν (δεν σχετίζονται με την προτεινόμενη πράξη).

Όσοι υποψήφιοι δεν πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας ή/και όσοι δεν προσκομίσουν κάποιο ή όλα τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την απόδειξη των εν λόγω κριτηρίων, αποκλείονται από την περαιτέρω διαδικασία.

3. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ - ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ - ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥΣ

3.1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ - ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ

Οι αιτήσεις στήριξης βαθμολογούνται με βάση τα κριτήρια επιλογής – βαθμολόγησης τα οποία ανά υπο-παρέμβαση είναι τα ακόλουθα:

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΣΤΟ ΟΠΣΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΣΤΟ ΟΠΣΚΑ	ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ	ΒΑΘΜΟ-ΛΟΓΙΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΑΝΑ ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ							
					Π3-77-4.1-3.1	Π3-77-4.1-3.2	Π3-77-4.1-4.1	Π3-77-4.1-4.2	Π3-77-4.1-5.1	Π3-77-4.1-5.2	Π3-77-4.1-6.1	Π3-77-4.1-6.2
1	Π3-77-4.1_Δ_111	Σκοπιμότητα της πρότασης (ανάγκες του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Ποσοστό αναγκών της υπο-παρέμβασης που εξυπηρετούνται * 100.	0-100	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%
2	Π3-77-4.1_Δ_146	Η πράξη είναι σύμφωνη με τις προτεραιότητες της υπο-παρέμβασης (με βάση την εξειδίκευση της υπο-παρέμβασης)	Ναι	100	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%
			Όχι	0								
3	Π3-77-4.1_Δ_113	Αναγκαιότητα της πράξης	Δεν υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / Δημοτική Κοινότητα	100	15%	15%	10%	15%	15%	15%	15%	15%
			Υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / Δημοτική Κοινότητα	0								
4	Π3-77-4.1_Δ_116	Ρεαλιστικότητα - αξιοπιστία κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	100	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
			5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10	60								
			10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30	30								
			100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30	0								

5	Π3-77-4.1_Δ_117	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης (βαθμολογείται με 100 αν πληροί και τις δύο προϋποθέσεις)	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
			Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50								
			Τίποτα από τα παραπάνω	0								
6	Π3-77-4.1_Δ_119	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά και δεν απαιτήθηκε η προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων	100	10%	10%	10%	10%	20%	10%	10%	10%
			Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά (απαιτήθηκε η προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων που δεν ήταν απαραίτητα για την ολοκλήρωση της βαθμολόγησης)	50								
			Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0								
7	Π3-77-4.1_Δ_120	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών ή δεν απαιτούνται λόγω της φύσης του έργου γνωμοδοτήσεις / εγκρίσεις / άδειες	100	20%	20%	15%	20%	20%	20%	20%	20%
			Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60								
			Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις /εγκρίσεις / άδειες.	30								
			Τίποτα από τα παραπάνω	0								

8	Π3-77-4.1_Δ_148	Χωροθέτηση της πράξης	Η πράξη χωροθετείται σε ορεινό και απομακρυσμένο οικισμό.	100			10%						
			Η πράξη δεν χωροθετείται σε ορεινό και απομακρυσμένο οικισμό.	0									
9	Π3-77-4.1_Δ_157	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	100	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	
			Τίποτα από τα παραπάνω	0									
10	Π3-77-4.1_Δ_128	Επαναληψιμότητα εκδήλωσης στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου χρηματοδότησης	Διοργάνωση για 4 και άνω έτη	100				20%					
			Διοργάνωση για 2 ή 3 έτη	50									
			Διοργάνωση για 1 έτος	0									
11	Π3-77-4.1_Δ_151	Ποσοστό δαπανών για την προστασία του περιβάλλοντος (εξαιρούνται οι δαπάνες που είναι απαιτούμενες από την ισχύουσα νομοθεσία)	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 25%	100	10%	10%	10%	10%		10%	10%	10%	
			$20\% \leq \text{Ποσοστό} < 25\%$	60									
			$15\% < \text{Ποσοστό} < 20\%$	30									
			Τίποτα από τα παραπάνω	0									
ΣΥΝΟΛΟ					100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

3.2. ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ

Για τη βαθμολόγηση των κριτηρίων επιλογής πράξεων εξετάζονται τα παρακάτω:

1. Σκοπιμότητα της πρότασης (ανάγκες του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)

(Κωδικός Κριτηρίου ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_Δ_111)

Εξετάζεται η συσχέτιση των στόχων της πράξης με το ποσοστό εξυπηρέτησης των αναγκών του τοπικού προγράμματος, όπως αυτές αποτυπώνονται ανά υπο-παρέμβαση στο εγκεκριμένο τοπικό πρόγραμμα (συνημμένο Δ της πρόσκλησης).

Η συσχέτιση με τις ανάγκες του τοπικού προγράμματος θα υπολογίζεται ποσοστιαία και ο βαθμός θα υπολογίζεται με βάση τον τύπο «ποσοστό αναγκών της υπο-παρέμβασης που εξυπηρετούνται * 100».

2. Η πράξη είναι σύμφωνη με τις προτεραιότητες της υπο-παρέμβασης (με βάση την εξειδίκευση της υπο-παρέμβασης)

(Κωδικός Κριτηρίου ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_Δ_146)

Εξετάζεται αν η προτεινόμενη πράξη εντάσσεται στις προτεραιότητες της υπο-παρέμβασης, όπως αυτές περιγράφονται στο εγκεκριμένο τοπικό πρόγραμμα ανά υπο-παρέμβαση.

3. Αναγκαιότητα πράξης

(Κωδικός Κριτηρίου ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_Δ_113)

Εξετάζεται η ύπαρξη παρόμοιας υποδομής ή υπηρεσίας που να καλύπτει τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας.

4. Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους

(Κωδικός Κριτηρίου ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_Δ_116)

Εξετάζονται ενδεικτικά:

- ο αναλυτικός προϋπολογισμός του έργου και η πληρότητα αυτού (αν περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία υποέργα/κόστη για την υλοποίηση του προτεινόμενου φυσικού αντικείμενου).
- οι επιλεξιμότητες των προτεινόμενων δαπανών.
- αν οι προτεινόμενες δαπάνες σχετίζονται με τη φύση, τους στόχους και τη λειτουργικότητα της πράξης.
- αν έχει ληφθεί υπόψη ο συννημμένος Γ.1. «Οδηγός απλοποιημένου κόστους κτιριακών κατασκευών» και το εύλογο κόστος.

Το κριτήριο δεν εξετάζεται για τις πράξεις που υλοποιούνται με δημόσιες συμβάσεις οι οποίες λαμβάνουν τη μέγιστη βαθμολογία.

5. Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης

(Κωδικός Κριτηρίου ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_Δ_117)

Εξετάζεται η αλληλουχία και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των εργασιών της πράξης, ως προς:

- το φυσικό αντικείμενο του έργου.
- την επιλεγμένη μέθοδος υλοποίησης (αυτεπιστασία, ανάθεση κλπ),
- τους ενδεχόμενους κινδύνους που συνδέονται με την υλοποίηση της πράξης π.χ. αρχαιολογικά ευρήματα ή πιθανές καθυστερήσεις σχετικά με την έκδοση κανονιστικών αποφάσεων που απαιτούνται για την υλοποίηση της πράξης.

- το επίπεδο ωριμότητας της πράξης.
- τον ορθολογικό προσδιορισμό των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου (μελέτη, άδειες, εγκρίσεις, κατασκευή, προμήθεια κ.λπ).

Ως βάση μπορούν να χρησιμοποιηθούν χρονοδιαγράμματα συναφών πράξεων που έχουν υλοποιηθεί, με βάση την πρότερη εμπειρία της ΟΤΔ.

6. Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης

(Κωδικός Κριτηρίου ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_Δ_119)

Εξετάζεται η σαφήνεια και η πληρότητα της πρότασης όπως:

- η αναλυτική και σαφής περιγραφή του φυσικού αντικειμένου και των παραδοτέων,
- ο τρόπος υλοποίησης και λειτουργία της πράξης,
- η ωριμότητα και η ετοιμότητα υλοποίησης,
- η πληρότητα, η ορθότητα και η τεκμηρίωση του προϋπολογισμού,
- η πληρότητα και η ορθότητα των απαιτούμενων δικαιολογητικών που τεκμηριώνουν τα αναγραφόμενα στην αίτησης στήριξης – υπεύθυνης δήλωσης.

7. Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης

(Κωδικός Κριτηρίου ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_Δ_120)

Εξετάζεται ο βαθμός ωριμότητας της πράξης ως προς:

- Την ύπαρξη σχετικών οριστικών μελετών και των αντίστοιχων εγκρίσεων.
- Την ύπαρξη των αναγκών αδειών για την εκτέλεση του έργου.
- Την ύπαρξη θεμάτων που συνδέονται με την υλοποίηση της πράξης, όπως απαλλοτριώσεις, ιδιοκτησιακό καθεστώς κ.λπ και τα οποία προκαλούν καθυστερήσεις.

Για τα έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις :

- η ύπαρξη οριστικής μελέτης η μη ύπαρξη εγκεκριμένης οριστικής μελέτης του έργου αποτελεί κριτήριο αποκλεισμού.
- η αξιολόγηση της ωριμότητας της προτεινόμενης πράξης διενεργείται ανά υποέργο και η συνολική ωριμότητα της πράξης αξιολογείται με βάση την ωριμότητα των υποέργων εκείνων που την επηρεάζουν περισσότερο.

Το κριτήριο **δεν αφορά** την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.1.

8. Χωροθέτηση της πράξης

(Κωδικός Κριτηρίου ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_Δ_148)

Το κριτήριο **αφορά** μόνο την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-4.1.

Εξετάζεται αν οι παρεμβάσεις αφορούν κάλυψη αναγκών σε ορεινούς και απομακρυσμένους οικισμούς.

9. Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών

(Κωδικός Κριτηρίου ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_Δ_157)

Αξιολογείται η καινοτομία της προτεινόμενης πράξης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο σχετικό κεφάλαιο 3.3 του παρόντος οδηγού.

Για τη βαθμολόγηση του εν λόγω κριτηρίου θα λαμβάνεται υπόψη η τεκμηρίωση στο αντίστοιχο πεδίο του εντύπου αίτησης στήριξης-υπεύθυνης δήλωσης, σε συνδυασμό τα υποβληθέντα έγγραφα που τεκμηριώνουν τον καινοτόμο χαρακτήρα της πράξης.

10.Επαναληψιμότητα εκδήλωσης στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου χρηματοδότησης

(Κωδικός Κριτηρίου ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_Δ_128)

Το κριτήριο **αφορά** μόνο την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.1.

Εξετάζεται ο αριθμός των ετών διοργάνωσης της εκδήλωσης στο πλαίσιο του προτεινόμενου σχεδίου χρηματοδότησης.

11. Ποσοστό δαπανών για την προστασία του περιβάλλοντος (εξαιρούνται οι δαπάνες που είναι απαιτούμενες από την ισχύουσα νομοθεσία)

(Κωδικός Κριτηρίου ΟΠΣΚΑΠ: Π3-77-4.1_Δ_151)

Εξετάζεται το ποσοστό των προβλεπόμενων στην πράξη δαπανών, σχετικών με την προστασία περιβάλλοντος και τη συμβολή στον μετριασμό και στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, όπως δαπάνες για εξοικονόμηση ενέργειας και ύδατος, χρήση ΑΠΕ, χρήση φιλοπεριβαλλοντικών υλικών στην κατασκευή του έργου κ.λπ.

Συμπληρώνεται κατάλληλα το σχετικό πεδίο στο έντυπο αίτησης στήριξης - υπεύθυνη δήλωση.

Για τη βαθμολόγηση των πράξεων ως προς τη συμβολή τους στο περιβάλλον δεν λαμβάνονται υπόψη ενέργειες που είναι υποχρεωτικές από την κείμενη νομοθεσία για την κατασκευή και λειτουργία της πράξης.

Το κριτήριο **δεν αφορά** την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.1.

Η ελάχιστη βαθμολογία που απαιτείται για να θεωρηθεί παραδεκτή η αίτηση στήριξης είναι τα 30 μόρια.

3.3 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Για τη βαθμολόγηση του κριτηρίου επιλογής που αφορά στον «**Καινοτόμο χαρακτήρα της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών**», λαμβάνονται υπόψη τα παρακάτω:

Ο βασικός στρατηγικός στόχος που επιδιώκει το LEADER είναι η ανάπτυξη κάθε αγροτικής περιοχής μέσω τεσσάρων διαστάσεων:

- α) οικονομικής, για την προσαρμογή, τη διατήρηση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας και επιχειρήσεων,
- β) κοινωνικής, για την ενίσχυση της συνοχής και της ενσωμάτωσης,
- γ) πολιτιστικής, για την οικειοποίηση και την ενίσχυση της πολιτιστικής κληρονομιάς, την ανοικοδόμηση και την ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας και
- δ) περιβαλλοντικής, για τη διατήρηση και ανανέωση των διαθέσιμων πόρων.

Το διακύβευμα είναι η βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής, λαμβάνοντας υπόψη:

- α) τις εσωτερικές ευκαιρίες και τους περιορισμούς που συνδέονται με παράγοντες που προκύπτουν από την ιστορία κάθε περιοχής και
- β) τις εξωτερικές ευκαιρίες και περιορισμούς που απορρέουν από το άνοιγμα των τοπικών οικονομιών.

Η ανάλυση αυτών των ευκαιριών και περιορισμών μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω 8 βασικών σημείων, τα οποία, από ορισμένες απόψεις, μπορούν να αλληλεπικαλύπτονται:

1. Κινητοποίηση του τοπικού πληθυσμού και κοινωνική συνοχή.
2. Πολιτισμός και ταυτότητα της περιοχής.
3. Δραστηριότητες και θέσεις εργασίας.

4. Εικόνα της περιοχής.
5. Μετανάστευση και κοινωνική και επαγγελματική ένταξη.
6. Περιβάλλον, η διαχείριση του χώρου και των φυσικών πόρων.
7. Ανάπτυξη των τεχνολογιών.
8. Ανταγωνιστικότητα και πρόσβαση στις αγορές.

Γύρω από αυτά τα οκτώ βασικά σημεία, κάθε περιοχή είναι σε θέση να προσδιορίσει και να αναλύσει τις συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζει, όπως για παράδειγμα:

- ✓ ενίσχυση των πρακτικών συμμετοχής του πληθυσμού,
- ✓ ενίσχυση της ταυτότητας της περιοχής,
- ✓ διαφοροποίηση και προσαρμογή των δραστηριοτήτων και των υπηρεσιών,
- ✓ ανανέωση της εικόνας της περιοχής,
- ✓ ενσωμάτωση νέων εργαζομένων ή διαχείριση της αγροτικής εξόδου,
- ✓ ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς,
- ✓ διαχείριση των νέων τεχνολογιών,
- ✓ διαχείριση της ανταγωνιστικότητας και της πρόσβασης στις αγορές.

Η καινοτομία, είτε πρόκειται για τη δημιουργία νέων προϊόντων ή υπηρεσιών, είτε για την εφαρμογή νέων διαδικασιών, μεθόδων ή οργανωτικών μορφών, βρίσκεται στο επίκεντρο. Είναι το μέσο για την αντιμετώπιση των κύριων προκλήσεων που αντιμετωπίζει η περιοχή και αποτελεί μέρος της δυναμικής που επιτρέπει ειδικότερα:

- ✓ να προβλέπει τις αλλαγές και να προσαρμόζεται γρήγορα σε αυτές,
- ✓ να αναπτύξει την ιδιαίτερη ποιότητα της περιοχής και αυτό που δεν μπορεί να μεταφερθεί ή να παραχθεί αλλού,
- ✓ να διαφοροποιήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα,
- ✓ να ενισχύσει τα δίκτυα και τα κέντρα ανταλλαγών και αποφάσεων,
- ✓ να ανανεωθούν οι δομές διαχείρισης και κοινωνικοοικονομικής οργάνωσης,
- ✓ να ενισχύσει κανείς αυτό που είναι και αυτό που κάνει.

Από αυτή την άποψη, η καινοτομία εμφανίζεται ως μοχλός αλλαγής και προσαρμογής που είναι αναγκαίες για τη βιώσιμη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες, ανεξάρτητα από την ποικιλομορφία τους, επηρεάζονται όλες από σημαντικές αλλαγές.

Οι μετασχηματισμοί όμως αυτοί που επηρεάζουν την αγροτική κοινωνία συνεπάγονται επίσης την αναζήτηση νέων λύσεων προσαρμοσμένων σε κάθε περιοχή, δίνοντας έμφαση στην καινοτομία, την επίδειξη και τη δυνατότητα μεταφοράς της.

Αυτός είναι σήμερα, σε συνέχεια όλων των προηγούμενων προγραμμάτων (I, II, LEADER+, Άξονας 4, CLLD), ο κύριος στόχος του LEADER.

Κάθε δικαιούχος του LEADER θα πρέπει λοιπόν να προετοιμάσει ένα "πρόγραμμα αγροτικής καινοτομίας" αλλά πρώτα να πραγματοποιήσει μια αρχική διάγνωση, να αναλύσει τις αναμενόμενες αλλαγές και να αναδείξει τις διαστάσεις της καινοτομίας και της επίδειξης των σχεδιαζόμενων δράσεων. Τρία στοιχεία χαρακτηρίζουν συχνά αυτές τις αρχικές αναλύσεις:

- ✓ επικεντρώνονται υπερβολικά στα εσωτερικά προβλήματα κάθε περιοχής,
- ✓ υποτιμούν την επίδραση των εξωτερικών περιορισμών που περιορίζουν την τοπική δράση,

- ✓ δεν ενσωματώνουν επαρκώς τη διάσταση της πρόβλεψης που επιτρέπει την ανάπτυξη της περιοχής.

Για κάθε ένα από τα ανωτέρω οκτώ βασικά σημεία, οι φορείς της υπαίθρου θα πρέπει να αναπτύξουν τις γνώσεις της περιοχής, προκειμένου να προβούν σε μια πιο ολοκληρωμένη ανάλυση των τοπικών αναγκών καινοτομίας. Για καθένα από αυτά τα οκτώ βασικά σημεία, οι αγροτικοί φορείς θα μπορούσαν να θέσουν ερωτήματα, ώστε να αποκτήσουν καλύτερη γνώση της περιοχής, να εντοπίσουν συγκεκριμένες προκλήσεις και να αναλύσουν τις τοπικές ανάγκες καινοτομίας, όπως:

- ✓ για να εντοπίσουν προβλήματα σχετικά με την τοπική κατάσταση,
- ✓ για να εντοπίσουν τις τρέχουσες καινοτόμες δράσεις, να εξετάσουν πώς αυτές ανταποκρίνονται στην ανάλυση της κατάστασης,
- ✓ για να εντοπίσουν τις ανάγκες καινοτομίας που μένει να ικανοποιηθούν,
- ✓ για να δουν πώς μπορούν να ληφθούν καλύτερα υπόψη αυτές οι καινοτόμες ανάγκες στο πλαίσιο του τοπικού προγράμματος,
- ✓ για να αναδείξουν τα κύρια στοιχεία καινοτομίας μιας δράσης σε σχέση με την περιοχή,
- ✓ για να εξετάσουν σε τοπικό επίπεδο πώς μπορεί να ενισχυθεί η δράση αυτή, λαμβάνοντας υπόψη άλλες διαστάσεις,
- ✓ για να αντλήσουν χρήσιμα διδάγματα και, αν χρειαστεί, να διευκολύνουν τη δυνατότητα μεταφοράς καινοτομίας.

Στο παραπάνω πλαίσιο λοιπόν εξετάζεται αν η πράξη εμπεριέχει καινοτομικά στοιχεία και ποια είναι αυτά. Σημειώνεται ότι, η καινοτομία στις παρεμβάσεις δημοσίου χαρακτήρα, μπορεί να συνδέεται με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και της έρευνας για τη δημιουργία βιοκλιματικών υποδομών, για τη χρήση νέων, φιλικών προς το περιβάλλον υλικών, για τη βελτίωση υφιστάμενων υπηρεσιών και διαδικασιών, για την ανάπτυξη εφαρμογών λογισμικού για καινοτόμες εφαρμογές κ.ά. Επιπλέον εξετάζεται η συσχέτιση της πρότασης με την Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS) της Περιφέρειας Κρήτης.

4. ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

Πίνακας των απαιτούμενων δικαιολογητικών που πρέπει να υποβληθούν από το δικαιούχο στο ΟΠΣΚΑΠ για την εξέταση των κριτηρίων επιλεξιμότητας και επιλογής.

Α/Α	Κωδικός δικαιολογητικού στο ΟΠΣΚΑΠ	Τίτλος Δικαιολογητικού στο ΟΠΣΚΑΠ	Κριτήριο Επιλεξιμότητας που αφορά	Κριτήριο Επιλογής που αφορά (*)	Δικαιολογητικά που αναρτώνται στο ΟΠΣΚΑΠ για την κάλυψη των κριτηρίων
1	Π3-77-3.1_Δ1_3	Υπεύθυνη Δήλωση	Π3-73-1.3_2.003 Π3-77-4.1_111 Π3-77-4.1_113 Π3-77-4.1_114 Π3-77-4.1_120 Π3-77-4.1_125 Π3-77-4.1_126 Π3-77-4.1_142 Π3-77-4.1_149 Π3-77-4.1_151 Π3-77-4.1_153 Π3-77-4.1_154		Έντυπο Αίτησης στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση

2	Π3-73-1.3_001	Αίτηση στήριξης	Π3-73-1.3_2.003 Π3-73-1.3_2.008 Π3-73-1.3_2.012 Π3-73-1.3_6.001 Π3-77-4.1_111 Π3-77-4.1_112 Π3-77-4.1_113 Π3-77-4.1_117 Π3-77-4.1_118 Π3-77-4.1_120 Π3-77-4.1_121 Π3-77-4.1_124 Π3-77-4.1_130 Π3-77-4.1_134 Π3-77-4.1_135 Π3-77-4.1_145 Π3-77-4.1_147 Π3-77-4.1_148 Π3-77-4.1_149 Π3-77-4.1_150 Π3-77-4.1_151 Π3-77-4.1_153	Π3-77-4.1_Δ_111 Π3-77-4.1_Δ_113 Π3-77-4.1_Δ_116 Π3-77-4.1_Δ_117 Π3-77-4.1_Δ_119 Π3-77-4.1_Δ_146	Έντυπο Αίτησης στήριξης.
3	Π3-77-4.1_Δ_112	Απόφαση Δ.Σ. για την υποβολή της αίτησης στήριξης	Π3-73-1.3_5.002		Απόφαση του αρμόδιου συλλογικού οργάνου για την υποβολή της αίτησης στήριξης.

4	Π3-77-4.1_Δ_113	Στοιχεία του αιτούντος	Π3-77-4.1_134 Π3-77-4.1_140		<ul style="list-style-type: none"> - Απόφαση αρμοδίου οργάνου ή άλλο έγγραφο, για τον ορισμό νομίμου εκπροσώπου. - Αστυνομική ταυτότητα ή άλλο σχετικό νομιμοποιητικό έγγραφο (Νόμιμου Εκπροσώπου). - Έντυπο "Στοιχεία μητρώου επιχείρησης" από την ΑΑΔΕ από την οποία να προκύπτει και το καθεστώς ΦΠΑ (όπου απαιτείται). - Καταστατικό του φορέα, Κανονισμός Λειτουργίας, ΦΕΚ Σύστασης, ΓΕΜΗ, τυχόν κανονιστικές ή άλλες αποφάσεις που τεκμηριώνουν ότι ο υποψήφιος δικαιούχος έχει την αρμοδιότητα εκτέλεσης του έργου (δεν απαιτείται για τους ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού και τους φορείς του δημόσιου φορέα).
5	Π3-77-4.1_Δ_137	Τεχνική Επάρκεια του Ν.4412/2016 για έργα που υλοποιούνται με δημόσιες συμβάσεις	Π3-77-4.1_142		<ul style="list-style-type: none"> - Βεβαίωση του φορέα, ότι διαθέτει τεχνική επάρκεια με αναφορά στις ειδικότητες και στο προσωπικό που θα απασχοληθεί στο έργο. - Οργανόγραμμα του Φορέα, Προγραμματική Σύμβαση, Σύμβαση παροχής τεχνικών υπηρεσιών ή άλλο σχετικό δικαιολογητικό. - Υπεύθυνη Δήλωση για την πρόθεση κάλυψης της τεχνικής επάρκειας εάν ενταχθεί η πράξη.
6	Π3-77-4.1_Δ_114	Στοιχεία και φωτογραφική απεικόνιση της υφιστάμενης κατάστασης του προτεινόμενου έργου, εκτός άυλων ενεργειών	Π3-73-1.3_2.003		Φωτογραφικό υλικό υφιστάμενης κατάστασης .
7	Π3-77-4.1_Δ_118	Δικαιολογητικά που να αποδεικνύουν το «εύλογο κόστος» των απαιτούμενων προς ενίσχυση δαπανών (πλην των δαπανών που αναφέρονται σε έργα που υλοποιούνται με δημόσια σύμβαση)	Π3-77-4.1_116		Οικονομικές Προσφορές σύμφωνα με το κεφάλαιο 6. «Προσδιορισμός εύλογου κόστους πράξης» του παρόντος οδηγού.

8	ΑΟ_ΣΣΚΑΠ_114η	Απόσπασμα του επιχειρησιακού προγράμματος του δυνητικού δικαιούχου Δήμου από το οποίο να προκύπτει η προτεινόμενη παρέμβαση	Π3-77-4.1_114		Για τους ΟΤΑ απόσπασμα εγκεκριμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος ή απόφαση αρμοδίου οργάνου ότι θα εγγραφεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.
9	ΕΒ_ΑΣ_120_1	Κανονιστικό πλαίσιο ορισμού φορέα λειτουργίας και συντήρησης της πράξης (εφόσον απαιτείται).	Π3-77-4.1_120		Υποβάλλεται η νομοθεσία ή το κανονιστικό πλαίσιο βάσει των οποίων, αυτός που ορίζεται με την αίτηση στήριξης ως Φορέας Λειτουργίας της πράξης είτε αυτός είναι ο δικαιούχος είτε άλλος, έχει την αρμοδιότητα λειτουργίας και συντήρησης αυτής (εφόσον απαιτείται).
10	Π3-77-3.1_Δ1_4	Βεβαίωση του δυνητικού δικαιούχου ότι τηρείται φάκελος δημόσιας σύμβασης	Π3-77-4.1_115		Βεβαίωση του δυνητικού δικαιούχου ότι τηρείται φάκελος δημόσιας σύμβασης για την προτεινόμενη πράξη και συμπεριλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 45 του Ν. 4412/2016 (μόνο για τα έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις).
11	ΑΟ_ΑΣ_127_19.2 Δ	Άδειες και εγκρίσεις.	Π3-77-4.1_140 Π3-77-4.1_147	Π3-77-4.1_Δ_120	<ul style="list-style-type: none"> -Οριστική μελέτη του έργου (όπου απαιτείται) -Εγκριτικές αποφάσεις μελετών. - Μελέτη του έργου και Αρχιτεκτονικά σχέδια. -Αδειοδοτήσεις απαραίτητες για την ένταξη της πράξης. -Για υφιστάμενες επιχειρήσεις να εξασφαλίζεται η νόμιμη λειτουργία τους: Άδεια Λειτουργίας, κ.λπ.). - Νομοθεσία χαρακτηρισμού οικισμού. - Βεβαίωση δικαιούχου για την ύπαρξη δικτύων κοινής ωφελείας και την υποχρέωση ή μη μετακίνησης ή μεταφοράς τους (για τις περιπτώσεις ανάπλασης οικισμών). - Από τα αρχιτεκτονικά σχέδια, θα πρέπει να προκύπτει η προσβασιμότητα ΑμεΑ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο συνημμένο Γ.3 της πρόσκλησης. - Στις περιπτώσεις που στο έργο περιλαμβάνεται η προμήθεια εξοπλισμού, στις κατόψεις θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η διάταξη του εξοπλισμού στον χώρο.

12	Π3-77-3.1_Δ1_5	Δικαιολογητικά περί μη λύσης, εκκαθάρισης ή πτώχευσης	Π3-77-4.1_141		Πιστοποιητικό δικαστικής φερεγγυότητας- Γενικό πιστοποιητικό ΓΕΜΗ κ.λπ. (Δεν απαιτείται στους ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού και στους φορείς δημόσιου τομέα.)
13	Π3-77-4.1_Δ_131	Μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού, όπως εξειδικεύεται στην Πρόσκληση	Π3-77-4.1_123		-Μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού. - Απόφαση έγκρισης της μελέτης από το αρμόδιο όργανο (μόνο για τις περιπτώσεις ανάπλασης οικισμού)
14	Π3-77-4.1_Δ_132	Αποδεικτικά στοιχεία κατοχής ή χρήσης του ακινήτου στο οποίο θα υλοποιηθεί η επένδυση σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Πρόσκληση	Π3-77-4.1_143		-Τίτλος κατοχής ή χρήσης του ακινήτου. - Ε9. - Βεβαίωση Δημάρχου για τους κοινόχρηστους χώρους. Η βεβαίωση θα πρέπει να συνοδεύεται από σκαρίφημα υπογεγραμμένο από την αρμόδια Τεχνική Υπηρεσία, που θα βεβαιώνει τους κοινόχρηστους χώρους στους οποίους γίνεται παρέμβαση (μόνο για ανάπλαση οικισμών). - Προγραμματική Σύμβαση με την αρμόδια υπηρεσία για δασικά έργα (όπου απαιτείται για τις περιπτώσεις πράξεων που αφορούν σε παρεμβάσεις εντός δασικής έκτασης).
15	Π3-73-1.3_012	Περιβαλλοντική αδειοδότηση, όπου απαιτείται	Π3-77-4.1_117		- Περιβαλλοντική αδειοδότηση, εφόσον απαιτείται. - Βεβαίωση μηχανικού ότι δεν απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότηση (ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ) για το έργο. - Προϋπολογισμός (ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος)
16	Π3-77-4.1_Δ_116	Προϋπολογισμό της προτεινόμενης πράξης	Π3-77-4.1_121 Π3-77-4.1_124 Π3-77-4.1_132 Π3-77-4.1_148	Π3-77-4.1_Δ_116	α) Έργα που δεν εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις: Αναλυτικός προϋπολογισμός, προσφορές κ.λπ. β) Έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις: Προϋπολογισμός.
17	Π3-77-3.1_Δ1_6	Χωροθέτηση της πράξης	Π3-77-4.1_131 Π3-77-4.1_135		- Τοπογραφικό διάγραμμα. - Ορθοφωτοχάρτης.

18	Π3-77-4.1_116	Άλλο		Π3-77-4.1_Δ_157	<p>Δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν τον καινοτόμο χαρακτήρα της πρότασης.</p> <p>Υποβάλλονται τυχόν πιστοποιητικά προμηθευτών και έντυπα τεχνικών προδιαγραφών εξοπλισμού ή υλικών, βεβαιώσεις επιστημονικών ή συλλογικών φορέων ή οποιοδήποτε στοιχείο τεκμηριώνει τον καινοτόμο χαρακτήρα του έργου.</p> <p>Συμπληρώνεται το σχετικό πεδίο Γ.Ι.6 του "έντύπου αίτησης στήριξης - υπεύθυνη δήλωση".</p>
----	---------------	------	--	-----------------	---

(*) Όλα τα κριτήρια επιλογής εξετάζονται με το δικαιολογητικό «Έντυπο Αίτησης στήριξης/Υπεύθυνη Δήλωση», εκτός αν γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένο κριτήριο.

5. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΥΛΟΓΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΡΑΞΗΣ

Το κεφάλαιο αυτό αφορά εργασίες που δεν εμπίπτουν στον οδηγό απλοποιημένου κόστους κτηριακών κατασκευών, σε εργασίες που δεν ακολουθούν τα τιμολόγια των δημοσίων έργων και τις λοιπές εξαιρέσεις που αναφέρονται στην παρ. 7 του άρθρου 14Γ της ΥΑ 39443/12-2-2025 (ΦΕΚ Β' 770), όπως ισχύει.

Για την τεκμηρίωση του εύλογου κόστους της δαπάνης, ο υποψήφιος προσκομίζει αποδεικτικά στοιχεία όπως προσφορές προμηθευτών ή έρευνα από το διαδίκτυο.

Εφόσον το μοναδιαίο κόστος μιας υπηρεσίας ή ενός είδους υπερβαίνει, σε αξία τα 5.000€ (χωρίς ΦΠΑ), ή υπερβαίνει σε συνολικό ποσό τα 10.000€ (χωρίς ΦΠΑ) ανά κατηγορία υπηρεσίας ή είδους, απαιτούνται τρεις (3) συγκρίσιμες προσφορές για το εν λόγω τεμάχιο, ενώ σε αντίθετη περίπτωση τουλάχιστον δυο (2).

Ως αποδεικτικό νοείται και η τιμολόγηση της υπηρεσίας ή είδους με το κατάλληλο κατά περίπτωση φορολογικό παραστατικό. Οι συγκρίσιμες προσφορές αφορούν ομοειδή και εφάμιλλα προϊόντα.

Ο αρμόδιος ΕΦ καλείται να αξιολογήσει τόσο τις οικονομικές παραμέτρους των προσφορών, όσο και τις ποιοτικές. Έτσι είναι δυνατό να γίνει δεκτή μια προσφορά η οποία δεν είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, αρκεί ο δυνητικός δικαιούχος να τεκμηριώσει και ο αρμόδιος ΕΦ να αποδεχθεί, την μοναδικότητα ή την υψηλή ποιότητα ή τις ειδικές προδιαγραφές που προσφέρει το προμηθευόμενο προϊόν.

Αναφορικά με τις δαπάνες που αφορούν σε όλες τις κατηγορίες μελετών και λοιπών υποστηρικτικών ενεργειών το ύψος τους (χωρίς ΦΠΑ) ορίζεται σε:

α) Δαπάνη υποβολής φακέλου και τεχνική στήριξη για την υλοποίηση του έργου (παρακολούθηση της διοίκησης του επενδυτικού σχεδίου) και ως το ποσό των 4.000€.

β) Μελέτη για την έκδοση της οικοδομικής άδειας και λοιπές μελέτες για την εκτέλεση του έργου καθώς και δαπάνες προβολής και προώθησης σε ποσοστό έως το 12% του προτεινόμενου προϋπολογισμού της πράξης. Για ειδικές κατηγορίες πράξεων και κατόπιν σχετικής τεκμηρίωσης το ανωτέρω ποσοστό μπορεί να διαφοροποιηθεί μετά και από τη σύμφωνη γνώμη της ΕΥΕ ΠΑΑ.

Δεν απαιτείται προσκόμιση παραστατικών τεκμηρίωσης του «εύλογου κόστους» για:

α) δαπάνες κτηριακών υποδομών υπό τον όρο ότι οι εργασίες αυτές υλοποιούνται βάσει απλοποιημένου κόστους.

β) μελέτες, συμβουλευτικές υπηρεσίες και λοιπές υποστηρικτικές ενέργειες.

γ) δαπάνες για τις οποίες δεν υπάρχει δυνατότητα εναλλακτικής προσφοράς από την αγορά, ωστόσο σε αυτήν την περίπτωση απαιτείται τεκμηρίωση.

δ) δαπάνες που έχουν προκύψει από διαγωνιστική διαδικασία.

ε) δαπάνες για τις οποίες η καταβολή της ενίσχυσης πραγματοποιείται βάσει απλοποιημένου κόστους.